

Mellékletek

1. sz. melléklet

Az aktív repókeret változásai

A jegybanki aktív repóügyletek bevezetésétől kezdve folyamatosan limitálva volt a bankok által felvehető aktív repóhitel mennyisége. A bankok számára a hitellehetőség természetesen korlátozva volt a banknak a szabad rendelkezésű és saját tulajdonban lévő – jegybankképes – állampapírok erejéig is. Ugyanakkor az MNB 1993-ban, amikor a bankrendszer számos szereplőjénél komoly likviditási gondokkal lehetett számolni, és a pénzkínálat automatikus növekedése a jegybank aktív repólehetőségének kihasználásával nem volt kívánatos, egyedi banki kereteket állapított meg.

Kezdetben a repókeretet tranzakciós limit módszerével lehetett kiszámolni, ami azt jelenti, hogy a napi lejáratonkénti forgalom (maximális kötésösszeg) korlátok közé van szorítva a bankok mérlegfőösszege alapján (erre a jegybank korlátozott üzletkötési kapacitása miatt is szükség volt abban az időben). Ez 1993-ban és 1994-ben gyakorlati korlátot nem jelentett (mivel a bankrendszer egészét tekintve igen magas, 472 milliárd forint volt az állományira átszámolt limit), de megakadályozta a repóállomány egy esetleges, egyik napról a másikra történő drasztikus növekedésének lehetőségét. 1995. márciusban a jegybank radikálisan csökkentette a repókereteket, és ezzel effektívvé tette azokat. A repókonstrukció ezzel alkalmatlanná vált arra, hogy hosszú távon végső hitelként használhassák a kereskedelmi bankok.

1995 folyamán történtek a jelentősebb repókeret-változtatások. Első két lépésben a tranzakciós limitek módszerének megtartása mellett fokozatosan csökkent a repókeret. Az év második felében viszont átalakult a limitrendszer, és a ma is használt állományi limitek kerültek bevezetésre. Az utolsó 1995-ös változtatás során a bankrendszer összes kerete 63,5 milliárd forintra csökkent, igaz ebben az időszakban már a likviditáshiányos időszak egyre kevésbé volt jellemző, így a keretek gyakorlatilag ekkortól egyre kihasználatlanabbak.

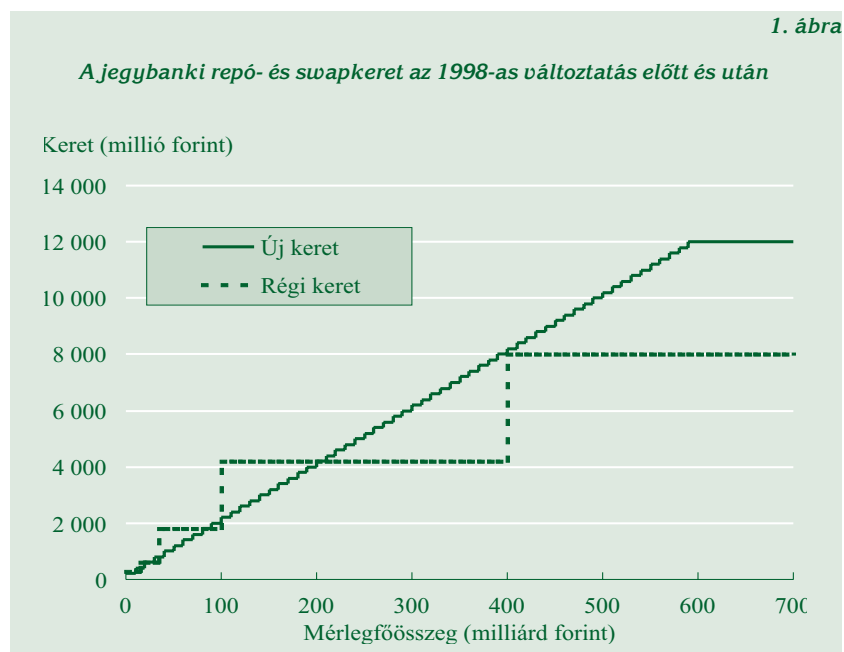
1. táblázat				
A tranzakciós limitek 1995-ös változásai				
Milliárd forint				
Tranzakciós limitek	1995. március 20-tól		1995. május 2-től	
A bank mér- leg-főösszege	Napi tranzakciós limit	Napi limiten belül egyhetes maximálisan	Napi tranzakciós limit	Napi limiten belül egyhetes maximálisan
400 felett	–	–	8,00	0,50
100–400	8,0	1,00	5,00	0,50
20–100	2,0	1,00	2,00	0,25
10–20	1,0	0,50	0,60	0,10
10 alatt	0,5	0,25	0,18	0,08
Teljes repókeret		220,00		130,00

2. táblázat		
Az állományi limitek 1995-ös változásai		
Milliárd forint		
Állományi limitrendszer	Napi maximális repóállomány	
	1995. július 1-től	1995. szeptember 1-től
400 felett	10,0	8,0
100–400	7,0	4,2
35–100	3,0	1,8
15–35	1,0	0,6
15 alatt	0,5	0,3
Teljes repókeret	102,5	63,5

A repó- és swapkeretek az 1995. szeptember 1-jei átalakítását követően sokáig stabilak maradtak a kategóriák és a hozzájuk kapcsolódó limitek. Közel három évvel később, 1998-ban a bankok mérlegfőösszegei akkora szórást mutattak, hogy a repókeretek már egyáltalán nem tükrözték az egyes bankok közötti különbséget. A nemzetközi válság magyarországi hatása következtében pedig felerősült annak a lehetősége, hogy tartós likviditáshiány jön létre a bankszektorban, és a hitelintézetek újból élni kívánnak az aktív repóigénybevételi lehetőségükkel. Erre való felkészülésként az MNB új repólimitrendszert dolgozott ki továbbra is a napi állományi limit-módszert alkalmazva.

Az új rendszerben megszűntek a kategóriák, azóta negyedévente kerülnek a limitek automatikus felülvizsgálatra. Az új szabá-

lyozás szerint a hitelintézetek mérlegfőösszegük alapján, arányosan kapnak keretet. A keret mértéke a mérlegfőösszeg minden „megkezdett” 10 milliárd forintja után 200 millió forint, de az egyéni keret nem haladhatja meg a 12 milliárd forintot (1. ábra), 1999. június 1-jétől a 20 milliárd forintot. A mérlegfőösszegként az előző negyedév utolsó két felügyeleti mérlegében szereplő adat közül a kisebbet kell figyelembe venni, és az új keret mindig a követő negyedév második hónapjának 10-től él három hónapon keresztül.

Repó, passzív repó és betét a jegybank „Forintban végzett műveleteinek pénzüpiaci üzleti feltételeiben”

Az 1999. január 4-től életbe lépett „Jegybank forintban végzett műveleteinek pénzüpiaci üzleti feltételei”-ben a repó jegybanki szabályozása sok esetben változott, illetve került kiegészítésre.

Az óvadéki típusú passzív repó és a jegybanki betét a szabályozásban – jogilag – egymástól különböző kategóriák, azonban a közgazdasági tartalmuk gyakorlatilag megegyezik.

A repó értékesítése több formában történhet. Az óvadéki típusú repó és a betét esetén lehet folyamatos rendelkezésre állás, tender és gyorstender. A betéteknél létezik még szakaszos rendelkezésre állás, míg a repó esetében szállítási típusú eszköz is bevezethető.

A gyorstender abban különbözik a tendertől, hogy :

- az ajánlatok beérkezésére 30 perc áll rendelkezésre, szemben a tender 3 órájával,
- a kiértékelésre 30 perce van a jegybanknak szemben a tender esetében 2 órával,
- az elszámolás T napos, szemben a tender T+1 napos elszámolásával,
- csak bankok vehetnek részt szemben a tender szakosított hitelintézetekkel kibővített körével,
- csak Reuters Dealingen fogad el az MNB-ajánlatot, telefaxon nem,
- pályázónként csupán egy ajánlat tehető szemben a tenderrel, ahol akár öt is.

A tenderek formáját illetően lehetnek kamattenderek, mennyiségi tenderek, mennyiségi limités kamattenderek és szabad tenderek.

A kamattender szinte azonos a szakaszos rendelkezésre állással. A bank a meghirdetett kamatszint mellett minden ajánlatot elfogad a tenderen. A szakaszos rendelkezésre állástól – a formaságon kívül (meghirdetés, eredményhirdetés stb.) – csak annyiban tér el a kamattender, hogy a meghirdetése nem rendszeres, hanem diszkrét időpontokra szól.

A mennyiségi limités kamattender a kamattendert annyiban korlátozza, hogy az adott futamidőre meghirdetett fix kamat mellett a kiíró csak egy előre meghatározott mennyiség erejéig fogad el ajánlatokat. A jegybank fenntartja annak a jogát, hogy az ajánlatok

ismeretében szabadon megváltoztassa a mennyiségi limitet. Túljegyzés esetén a mennyiség arányosítás útján kerül leosztásra.

Mennyiségi tender esetén a jegybank csak az értékesítésre szánt mennyiséget határozza meg, és a kamatokra az ügyfelek tesznek ajánlatot. Az MNB a számára legkedvezőbb ajánlatokat fogadja el a kibocsátandó mennyiségig, mint felső korlátig. A jegybanknak ebben az esetben is jogában áll a kibocsátandó mennyiséget megváltoztatni az ajánlatok beérkezését követően.

A szabad tendernél az MNB a kamaton és a mennyiségen kívül meghirdeti a tender összes többi kondícióját (időpont, futamidő, típus). A mennyiségre, illetve a kamatra az ügyfelek tesznek ajánlatot, majd ezek beérkezése után az MNB sorba állítja az ajánlatokat a kedvezőbbtől a kedvezőtlenebbig és mind kamat-, mind összeghátárt húz, ameddig elfogadja a jegybanki szempontból kedvezőbb ajánlatokat.